

Durmuş Hocaođlu

İskender ve Bush; Gordion Dügümü ve Ortadoğu Dügümü

Yeniçağ., “Analiz”., 13 Ağustos 2006, Pazar., s.09
“Analiz” Sıra No: 429; 2006-091; Ağustos-04

YENİÇAĞ

NOT: Bu yazımın başlığı *Yeniçağ*’ın basılı metninde kısaltılarak “İskender ve Bush” şeklinde verilmiştir..

Acaba zenginlerin işi mi daha zordur, fakirlerin mi; karar vermek, hemence sanıldığı gibi aksine, pek de o kadar kolay gözüküyor bana. Birçok bakımdan zengininki daha zor olsa gerek; fakirler ne de olsa antrenmanlı sayılır, hele bir de hep fakirlikten gelenler; ama zenginler başka oluyor zâhir: Bir kere mal malı, para parayı çeker; dünya malı tuzlu su gibidir, içtikçe harâreti teskîn etmek yerine daha da azdırır; Gossen Kanunları bunu anlatır iktisatta: İnsanın ihtirası sonsuzdur, verdikçe “dahası gele” der ve bu da git-gide tırmanan, kendi kendisini besleyen bir girdap yaratır. Tamah (tama’) denen şey de budur aslında ve tâbir-i âharî ile, “*tama’ üç harften mürekkeptir: Tı, mim, ayn ve her üçünün de karnı boştur*”. İmdi devletler için de benzer bir durum geçerli olsa gerek; küçükler şu veya bu şekilde küçüklüğe de alışkındırlar, mihnete meşakkate de; hele hep küçüklükten gelen ve büyük olmanın nasıl bir şey olduğunu hiç tatmamış olanlar; ama büyükler öyle mi? Büyük iken küçülmek kahredicidir, düşüncesi dahi; o sebeptendir ki, büyüklük, güç, kudret de tıpkı zenginlik gibidir; aşağı inmeye hiç rızâ göstermez, hep yukarı çıkmaya meyyâldir ve yine bunun içindir ki tatmîn olmaz yükseldikçe; o da büyüdükçe doymaz, bilakis iştihası kabardıkça da kabarır, “dahası gele” der, tâ ki çatlayınca dek. Beri yandan küçük başın derdi derdi küçük, büyük başın derdi de büyük olur, yüksek dağların fırtınalı olması gibi. Bir yandan büyüdükçe daha da büyüme hırsı, diğer yandan büyüdükçe, büyüklüğünün muhâfazası endişesi ile süperpoze olunca gerginlik artar, bir de buna, her büyük gücün mutlaka düşeceğini kaydeden tarihin ibretler kitabının sonsuz örnekleri eklenince, huzur kaybolmaya başlar: “Ben ne zaman??”... Bu, zehirli soru beyinleri oyar da oyar; her büyük güç bu âkıbeti bilir ama yine de kendisini ebed-müddet ve dünyanın ve tarihin sonu sanmak ister ve bu tazyik altında, saltanatını daha, biraz daha, az biraz daha uzatmak için her yola başvurur.

... ama mutlaka bir gün...

★★★

Bu koca köhne dünya kimleri görmedi ki; bir güftede dendiği gibi, “*Hani Lokman cânı nitmiş / Hani Cengiz şânı nitmiş...*” Sâhi, nerede şimdi bunlar? Nerede Roma, nerede Çingizli, nerede Osmanlı?

.. ve bir gün de Amerika!

Ama şimdi büyüdükçe büyüyor, büyümesi kendisini besliyor; ama mutlaka bir gün, mutlaka bir gün “hani nerde?” denecek? Bunu bilmiyor mu? Elbette biliyor; ama gücün tabiatı böyledir; yukarı, daha yukarı, en yukarı, en yukarıdan da yukarı!

İşte şimdi Amerika'nın hâl ve keyfi budur ve bu da eşyânın tabiatı muktezâsındandır; yükselebileceği kadar yükselmek isteyecek ve bunun tahakkuku için de her yolu deneyecektir. Ve dahi dünyâ hâkimiyetine giden yolun kilit noktası da Ortadoğu'dur. İskender için Gordion ne idiyse Amerika için de Ortadoğu odur; çözerse daha ileri gidecektir, değilse burada da kalamayacak, geriye, belki de çok geriye ric'ât edecektir. Ancak ne var ki, Ortadoğu, zıtların kolaylıkla birbirine dönüşüverdiği bir diyalektiktir. Beri yandan, buranın bir dili var; o dil bilinmeden müstakarr ve sağlıklı bir hegemonya te'sis edilemez. Nedir bu dil? Kim bilir; belki de kim bilmez! Hiç olmazsa Osmanlı'ya bir sormakta fayda olsa gerektir. Ancak görünen o ki Bush, İskender olmaklığa özenip Ortadoğu kördüğümünü kılınçla çözmeye kalkışıyor; zotu-zotuna kaba kuvvetle. Bu, düğüm çözme değil, düğüm kesme; yâni aslında düğüm çözülmüş olmuyor, olmayacak, çözülmemiş olarak orada öylece kalacak. İskender olmaklığa heveslenmek akıl kârı değil; İskender Gordion düğümünü çözmedi, çözemedi, kesti. Kesti de ne oldu? Hiç düşünülmez mi ki otuzüç yaşında başını yastığa koyduğu ânda imparatorluğu tuz-buz oldu dağıldı; her bir eyâleti kapanın elinde kaldı. Bu, mukadderdi; çünkü çözülmeye gerekeni kesmişti, yâni düğüm çözülmemiş olarak orada öylece durmaya devam etmekteydi.

İmdi Amerika da belki Ortadoğu düğümünü kılınçla kesecektir, ama bu yola iltifat edecek olursa âkıbeti de İskender gibi olabilir; Yâvuz için düşürülen vefat tarihinde dendiği gibi, “zıllı memdûd olur, zamânı kasîr”. O sebeple, zamânını da memdûd kılmak için, kesmekten vazgeçip çözmeyi düşünmesi îcap etmektedir. Ama bu saatten sonra da olacak gibi görünmüyor.

Bu arada, bence, büyük bir ihtimâl ile, bölge ülkelerinin önünde sıkıntılı bir “iki yıl” var; iyi dayanılırsa her şey değil ama çok şey değişebilir. Niçin mi? Yârına, “nasipse”..

